

УДК 342.22.79

І.В. ДРОБУШ,

кандидат юридичних наук, доцент,
кафедра конституційного права та галузевих дисциплін НУВГП

**РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
ВЗАЄМВІДНОСИН ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД,
СУСПІЛЬСТВА ТА ДЕРЖАВИ:
МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ**

Анотація. У статті аналізуються муніципально — правові проблеми розвитку соціальної функції місцевого самоврядування у контексті трансформації взаємовідносин територіальних громад, суспільства та держави. Наголошено на необхідності впровадження механізмів безпосередньої участі територіальних громад у реалізації соціальної функції місцевого самоврядування.

Ключові слова: територіальна громада, місцеве самоврядування, соціальна функція, загальні збори громадян за місцем проживання, місцева ініціатива.

Постановка проблеми. В умовах соціально-економічної кризи українського суспільства актуалізується потреба в дослідженні муніципально — правових проблем розвитку соціальної функції місцевого самоврядування. При цьому варто врахувати процеси демократизації українського суспільства і в цьому зв'язку зростання ролі територіальної спільноти у вирішенні питань власного життєзабезпечення; регіональні аспекти під час здійснення соціальної політики, оскільки територіальні відмінності є однією з найсуттєвіших ознак соціально-економічної диференціації населення в сучасному суспільстві; наявність різних суб'єктів формування та здійснення соціальної політики на місцевому рівні, необхідність координації їхньої взаємодії. Інститут самоврядування являє собою не просто формальний принцип організації влади на місцях, а виступає як

фактор волевиявлення та самоорганізації населення в державі, посередник між громадянським суспільством і владою, набуває функції владно-управлінського механізму.

Разом із тим у процесі демократизації українського суспільства виникає суперечність між бажанням місцевої влади самостійно вирішувати соціально-територіальні проблеми і недостатнім організаційно-правовим та ресурсним забезпеченням для реалізації цієї потреби. Так, результат реалізації соціальної функції місцевого самоврядування залежить насамперед від стану нормативно — правової регламентації повноважень усіх суб'єктів місцевого самоврядування, розмежування повноважень органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади, та, що не менш важливо, від ініціативи та активності представників відповідних територіальних

громад, приведення норм вітчизняного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів.

Тому **метою** даної статті є дослідження муніципально-правових проблем розвитку соціальної функції місцевого самоврядування у контексті трансформації взаємовідносин територіальних громад, суспільства та держави.

Аналіз останніх досліджень. Проблеми впровадження європейських стандартів місцевої демократії задля забезпечення добробуту територіальних громад; децентралізація у здійсненні публічної влади як ключовий принцип розвитку місцевої демократії досліджувалися Г.Г. Абасовим, М.О. Баймуратовим, О.В. Батановим, М.І. Корнієнком, В.І. Куйбідою, О.С. Орловським, В.Ф. Погорілком, М.О. Пухтинським, В.В. Толковановим та ін.

Викладення основного матеріалу. Як свідчить світовий та європейський досвід, найбільші соціальні перетворення є успішними настільки, наскільки свідомо та відповідально в них беруть участь не тільки органи державної влади, а й інститути громадянського суспільства та самі громадяни. Варто зазначити, якщо у таких європейських державах, як Польща, Литва, Латвія та інших країнах нової демократичної хвилі, муніципальні реформи привели до формування дієздатних територіальних громад, компетенційно забезпечених органів місцевого самоврядування та реального місцевого самоврядування, яке ефективно та незалежно від держави, під власну відповідальність, надає жителям різноманітні публічні послуги, то в Україні ефект від діяльності територіальних громад та інших суб'єктів місцевого самоврядування, в тому числі й органів місцевого самоврядування, поки що не відчутний, або є соціально мінімальним. Тому новий

етап розвитку вимагає нової якості публічної влади: вдосконаленої моделі державного управління, наповнення місцевого самоврядування реальним змістом та реальними компетенційними повноваженнями, які б відповідали сучасним вимогам [1, с. 84, 85].

Трансформація взаємовідносин територіальних громад, суспільства та держави вимагає зміни існуючої моделі місцевого самоврядування. Як зазначає російський вчений М.В. Постовой, для обрання вдалої моделі місцевого самоврядування «необхідно дослідити минуле місцевого самоврядування, його практику і тільки з такого минулого можна зрозуміти сучасне, щоб вірно йти до майбутнього, до перебудови місцевого самоврядування на підставі практичних потреб самого життя, а не на підставі відсторонених вимог теорії чи канцелярських бюрократичних міркувань» [2, с. 5].

Вважаємо абсолютно непринятною адміністративну модель, за якою органи місцевого самоврядування прямо підпорядковані органам державної влади (настільки, що навіть формування місцевих органів здійснюється чи то безпосередньо державними органами, чи то за їх активної участі); місцева влада повністю «вбудована» в систему державної влади та є її продовженням. Послідовна реалізація даної моделі призводить до фактичної відміни місцевого самоврядування і заміною його системою місцевого державного управління, про жодні права місцевого самоврядування та відповідні їх гарантії не йдеться взагалі.

Сьогодні важливо відмовитися від дуалістичної моделі, яка теж суттєво стримує розвиток місцевого самоврядування та процес реалізації його основних функцій. У даному випадку місцеве самоврядування контролюється державою в тій мірі, у якій

воно бере участь у вирішенні державних завдань. Поза цією сферою і в межах компетенції, визначеної державою, місцеве самоврядування є самостійним. За такого варіанту місцеве самоврядування з одного боку, є продовженням держави, з іншого суспільним інститутом. По-суті, місцеве самоврядування розглядається як варіант державно-суспільного регулювання муніципальних відносин та є формою технічного переміщення на локальний рівень державних повноважень, свого роду «наближення» державної влади до потреб та інтересів жителів — членів територіальних громад. Варто погодитися з критичними зауваженнями О.В. Батанова, В.В. Кравченка, Х.В. Приходько [3, с. 17] щодо такого доктринального підходу, який пропонувався за основу у процесі оновлення Конституції України та майбутньої муніципальної реформи та є суттєвим кроком назад у порівнянні з тими ідейними засадами, які закладено у чинній Конституції України. Адже, попри суттєві протиріччя, які існують у сучасній конституційній моделі місцевого самоврядування, концептуально вона базується на громадівській доктрині муніципалізму.

Край важливим є усвідомлення та відображення у муніципальній практиці ідеї децентралізованої моделі місцевого самоврядування, яка виходить з того, що органи місцевого самоврядування повністю відокремлені від системи державної влади, формуються місцевими громадами і вирішують питання місцевого значення. При цьому перетворення людського потенціалу в основний фактор розвитку соціуму складає на сьогоднішній день одне з головних завдань здійснення місцевого самоврядування. Держава, покладаючи на місцевий рівень питання життєзабезпечення населення, ство-

рює необхідність залучення до управлінського процесу власне населення. У свою чергу муніципальна влада повинна прагнути залучення громадян і створюваних ними організацій до вирішення усіх тих питань, які вони можуть вирішити самостійно. Цей принцип на муніципальному рівні передбачає субсидіарну відповідальність влади і громадських структур за стан справ в муніципальному утворенні.

Муніципально-правові відносини, які виникають за участю суб'єктів місцевого самоврядування, насамперед, територіальних громад та їх членів — жителів сіл, селищ, міст, являють собою свого роду інтегральне поле, яке забезпечує єдність публічних та приватних інтересів на правовому рівні. Адже для процесів становлення та реального здійснення місцевого самоврядування однаково важливе значення має і реалізація інтересів муніципальної влади як публічної влади територіальної громади, так і захист кожної окремої особи, забезпечення її автономії та недоторканності, честі і гідності тощо саме як члена місцевої співдружності, як своєрідного асоційованого учасника місцевої самоврядної влади [4, с. 107].

Очевидною є необхідність переосмислення технології взаємодії територіальних громад і сформованих ними органів управління, а також їхньої здатності та спроможності ефективно використовувати свій самоврядний потенціал, його соціальні ресурси для самоорганізації та вирішення питань власного життєзабезпечення з метою реалізації соціальних прав громадян через органи місцевого самоврядування, забезпечення гарантій місцевого самоврядування та відповідальності органів і посадових осіб. Тому одним з нагальних завдань муніципальної реформи має бути

становлення реальної та дієвої системи безпосередньої муніципальної демократії, або так званої муніципальної партисипативної демократії. [5, с. 24; 39]. Саме про це йдеться у «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні», затвердженій Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року, в якій зазначається про те, що ефективного та швидкого розв'язання потребує проблема «нерозвиненості форм прямого народовладдя, неспроможності членів громад до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав та інтересів, у співпраці з органами місцевого самоврядування і місцевими органами виконавчої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади». Саме в максимальному залученні населення до прийняття управлінських рішень, сприянні розвитку форм прямого народовладдя вбачається можливість ефективної реалізації соціальної функції місцевого самоврядування. В свою чергу, це повністю відповідає міжнародним стандартам локальної демократії та досвіду країн Європейського Союзу. Так, за результатами опитування громадської думки щодо застосування європейцями партисипативної демократії та її форм, предметом якого було обговорення питань доцільності більш широкого застосування ресурсу неурядових організацій і асоціацій у вирішенні питань публічного значення на ряду з прямим голосуванням, більшість країн-респондентів усе ж таки схиляється до безпосередньої участі населення у вирішенні питань місцевого значення, і до обговорення та узгодження питань союзного значення через використання ресурсів неурядових організацій і асоціацій [6]. В європейських країнах розвинені

форми демократії притаманні усім рівням: місцевому, регіональному, національному та наднаціональному. В Україні першочерговим завданням є стимулювання розвитку партисипативної демократії насамперед на базовому рівні — рівні громади. Однак, цей процес буде безрезультатним у випадку подальшої відсутності законодавчої регламентації основних форм безпосередньої демократії, зокрема загальних зборів (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання; місцевих ініціатив, удосконалення законодавчої основи діяльності органів самоорганізації населення тощо.

Щодо загальних зборів громадян за місцем проживання, то базовий Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» містить визначення загальних зборів громадян за місцем проживання як зібрання усіх або частини жителів села (сіл), селища, міста для вирішення питань місцевого значення. В Законі також зазначається, що рішення загальних зборів враховуються органами місцевого самоврядування. При цьому самі норми закону є банкетними, тобто відсилають до іншого закону, якого так і не існує, або ж до положень статутів територіальних громад, які містять певні норми, що визначають порядок скликання та проведення зборів громадян, обов'язковість прийнятих рішень. Разом з тим варто врахувати й те, що загальні збори громадян за місцем проживання є багатограним та багатofункціональним явищем. Вони можуть розглядатися як засіб народовладдя та форма здійснення місцевого самоврядування; організаційна форма діяльності громадських організацій та структурний елемент інших форм народовладдя; форма реалізації конституційних прав та свобод людини

і громадянина, в тому числі й соціальних; комплекс природних прав; засіб зворотного зв'язку між громадянами та державою тощо.

За відносною спрощеністю організаційного механізму даної форми безпосередньої демократії — відносно складне завдання: об'єднати політично та соціально різноманітних людей у працездатну асоціацію, яка приймає збалансовані рішення, що відповідають інтересам більшості мешканців даної території. В соціальному плані загальні збори жителів можна визначити як форму публічного контакту людей, які складають більш-менш стійку територіальну спільноту [3, с. 18].

Важливим є також й той факт, що загальні збори проводяться й на рівні окремого села, селища, міста, так і на рівні «мікрогромад», що дозволяє залучити кожного мешканця до вирішення наболілих соціальних, економічних проблем, що належать до відання місцевого самоврядування. Разом з тим нині діюче законодавство не сприяє розвитку такої форми взаємодії територіальних громад з органами місцевого самоврядування та ставить під сумнів можливість територіальної громади власними силами вирішувати питання місцевого значення. Так, чинне законодавство не містить чіткої регламентації порядку скликання та проведення загальних зборів громадян за місцем проживання. Насамперед, необхідно розширити перелік осіб, які можуть брати участь у зборах та визначити територіальні рівні проведення загальних зборів. Так, законопроект «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання» визначає чотири територіальні рівні проведення загальних зборів (конференцій): села (сіл), селища, міста; району в місті чи мікрорайону; вулиці чи кварталу; будинку

(декількох будинків), гуртожитку (декількох гуртожитків) чи інших дрібніших територій [7].

Необхідно передбачити також відповідальність органів місцевого самоврядування у випадку ігнорування рішень, які прийняті загальними зборами та передбачити обов'язкове звітування про хід виконання рішень перед відповідною територіальною громадою. Лише таким чином можна донести до відповідних органів думку та наміри територіальної громади та покращити рівень реалізації соціальних прав кожного члена територіальної громади, що в кінцевому результаті забезпечить реалізацію соціальної функції місцевого самоврядування. Ухвалення Закону України «Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання» зможе зняти загострення соціальних конфліктів та запобігти таким радикальним формам громадського волевиявлення, як пікети, мітинги, страйки, акції громадянської непокорності тощо.

Не менш важливою формою участі територіальної громади в реалізації соціальної функції місцевого самоврядування є місцева ініціатива. Відсутність чіткого правового регулювання самої процедури щодо місцевих ініціатив свідчить про порушення права відповідної територіальної громади на безпосередню участь у місцевому самоврядуванні. Враховуючи в муніципальній практиці норми європейської демократії участі, сформульовані зокрема у Додатковому протоколі до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах місцевого органу влади від 16 листопада 2009 року, вважаємо за необхідне внести зміни в саме формулювання та визначити місцеву ініціативу як форму безпосередньої участі членів територіальних громад у місцевому само-

врядуванні, а не обмежуватися лише правом та участю виключно громадян України. Крім того, механізм реалізації права територіальної громади щодо місцевих ініціатив мусить бути якомога спрощений та залишити можливість територіальним громадам самим регулювати процедуру внесення місцевої ініціативи, її оформлення, утворення ініціативної групи, збирання підписів на підтримку місцевої ініціативи тощо. Ефективним та альтернативним шляхом має бути локальна нормотворчість, що полягає у можливості регулювання цих питань статутами територіальних громад, або ж додатками до них у формі Положень про місцеві ініціативи. Оскільки переконані в тому, що результативність застосування в муніципальній практиці місцевої ініціативи матиме місце лише на рівні сіл, селищ, міст.

Дане питання є також актуальним у контексті реалізації положень й Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад», оскільки одним з ініціаторів об'єднання можуть бути члени територіальної громади у формі місцевої ініціативи. Однак, за оцінками різних експертів заледве 10-15 відсотків територіальних громад України мають Статуту, процедура місцевих ініціатив врегульована ще у меншій кількості громад. У деяких із них вона є майже нереальна. Так, у місті Херсон суб'єктом місцевої ініціативи може бути ініціативна група членів територіальної громади чисельністю не менше 500 громадян, а в місті Рівне — не менше 1000 громадян. Загалом, ініціативні групи мають зібрати на підтримку місцевих ініціатив від 5 до 25 тисяч підписів громадян. Сьогодні, щоб внести проект рішення на розгляд сесії Чернігівської міської ради, згідно Статуту територіальної громади міста Чернігова, необхідно зібрати більше

20 тисяч підписів жителів міста, що нереально і ніколи не буде працювати. Тому громадські активісти пропонують внести відповідні зміни до Статуту територіальної громади міста Чернігова та зменшити кількість підписів до трьохсот [8].

Крім того, ініціювання відповідного об'єднання можливе й органами самоорганізації населення, однак їх діяльність теж суттєво гальмується на законодавчому рівні, не створено передумов на місцевому рівні для їх ефективного розвитку. Для цього потрібно активізувати на рівні територіальних громад процедури внесення місцевих ініціатив, зокрема тих, що стосуються питання об'єднання. Такі місцеві ініціативи мають бути максимально реалістичними, доступними і демократичними. Окрім цього, має ефективно розвиватись і функціонувати самоорганізація населення — діяльність будинкових, вуличних, квартальних і районних комітетів.

При цьому варто пам'ятати, що однією з умов об'єднання є «якість та доступність публічних послуг», яка не може бути нижчою, ніж до об'єднання. Так, за даними опитування, проведеного Фондом «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва» з 19 по 24 грудня 2014 року на замовлення Центру політико — правових реформ, якість надання адміністративних послуг в Україні загалом позитивно оцінюють лише 5 відсотків населення. Вважаємо, що лише члени територіальних громад мають визначати якість та доступність цих послуг. Важливо не цементувати проблеми неякісного надання відповідних послуг чи примітивно змінювати вивіски державних реєстраторів, а паралельно діагностувати цю якість і покращувати її через практичну передачу повноважень представницьким органам місцевого самоврядування,

активізації діяльності самої територіальної громади та органів самоорганізації населення.

Реформа децентралізації влади без ініціативи знизу — від жителів громад не зможе бути реалізована належним чином. Основним елементом реалізації реформи є самоорганізація населення. Як зазначає М.І. Ставнійчук «самоорганізація на місцевому рівні — це джерело формування активної позиції та відповідальності людей за свої дії, що, в тому числі, дуже важливо для проведення чесних місцевих виборів»[9]

Ухвалений Верховною Радою України 11 липня 2001 року Закон України «Про органи самоорганізації населення», на жаль, окремими положеннями суперечить Конституції та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Крім цього, він не зміг належним чином унормувати правовий статус органів самоорганізації населення, встановив надзвичайно складну процедуру їх створення, а також не закріпив належні гарантії для забезпечення їх ефективної діяльності.

Така ситуація на практиці ставить під загрозу створення та існування органів самоорганізації населення, оскільки наявність нормативних прогалин, нечіткість та неоднозначність формулювань щодо порядку створення та забезпечення їх діяльності породжують численні протести прокуратури, судові процеси і не дають членам територіальних громад сіл, селищ та міст спільно вирішувати важливі місцеві проблеми за місцем свого проживання. Прийняття нового Закону «Про органи самоорганізації населення» має стимулювати процеси розвитку демократичного врядування в Україні, а також підвищити ступінь довіри громадськості до органів та посадових осіб місцевого самоврядування [10].

Не можна залишити поза увагою такий дієвий зв'язок з територіальною громадою як громадські обговорення, які можуть відбуватися у формі громадських слухань, зборів громадян чи інших форм консультацій. Дані питання мають регулюватися положеннями статутів територіальних громад. Зокрема, що стосується громадських обговорень з питань добровільних об'єднань територіальних громад, то варто розробити модельні проекти положень про порядок проведення громадських обговорень з цих питань. Такі проекти мають чітко та детально визначати послідовність розгляду ініціативи із такого об'єднання, а також внесення і врахування відповідних пропозицій. Також передбачити, у якій формі мають проводитися консультації з громадськістю. Вважаємо найбільш ефективним публічне громадське обговорення, а не лише вивчення громадської думки шляхом проведення соціологічних опитувань, електронних консультацій, Інтернет-конференцій тощо.

Одним з дієвих способів вияву настроїв територіальних громад щодо їх об'єднання міг би стати місцевий референдум. Однак, за відсутності законодавчого регулювання процедури організації та проведення місцевих референдумів в Україні, прийняти відповідне рішення про підтримку об'єднання громад є неможливим.

Така законодавча прогалина суперечить європейським стандартам демократії та суттєво стримує розвиток інституту місцевого самоврядування, ініціативу територіальних громад щодо пошуку шляхів реалізації соціальних прав на відповідному місцевому рівні шляхом вирішення питань місцевого значення.

Розвиток соціальної функції місцевого самоврядування напряму залежить

від визначення ролі самої територіальної громади у реалізації її соціальних прав та інтересів. Яскравим прикладом є активна участь представників територіальних громад у вирішенні питань житлово-комунального господарства. Як зазначає А.С. Крупник, покращити стан справ можливо, якщо створити передумови для всебічного залучення до цього процесу громадян та їх об'єднань до планування робіт, формування і встановлення тарифів, контролю за наданням послуг та використання коштів, запобігання зловживанням у цій сфері [11, с. 43]. Так, позитивною є муніципальна практика щодо контролю за якістю виконання робіт з поточних та капітальних ремонтів житлового фонду комунальної власності з боку органів самоорганізації населення. Такий механізм передбачений рішеннями відповідних органів місцевого самоврядування, зокрема Рішенням Київської міської ради від 13 листопада 2014 року № 372/372 «Про затвердження Положення про здійснення органами самоорганізації населення контролю за якістю проведення ремонтів у житлових будинках, переданих до сфери управління районних в місті Києві державних адміністрацій». В Одесі відкрили так звану школу громадських інспекторів житлово — комунального господарства, кандидатури мають направляти будинкові комітети, а також ініціативні групи мешканців будинків. Даний проєкт сприяє розвитку громадського контролю та участі громадян у розвитку громад, адже у випадку прийняття нового Закону «Про житлово — комунальні послуги», мешканці матимуть змогу самі визначати, хто буде обслуговувати їх будинок. У Луцьку напроцьовують місцеві акти, які підвищують якість житлово — комунальних послуг, забезпечать прозорість та новий

рівень взаємодії і відкритості у відносинах між споживачами та надавачами відповідних послуг у сфері житлово — комунального господарства. Так, «Програмою реформування та розвитку житлово-комунального господарства у місті Миколаєві на 2015-2019 роки» передбачені завдання та заходи по створенню та запровадженню дієвого механізму контролю якості житлово-комунальних послуг споживачами та їх представниками — органами самоорганізації населення та громадськими об'єднаннями [12].

Важливою складовою реалізації соціальної функції місцевого самоврядування є забезпечення соціальних прав та соціальної адаптації вимушених переселенців. Адже, найскладнішими соціальними проблемами, з якими стикаються переселенці зі Сходу України та АРК є забезпечення житлом, охорона здоров'я та працевлаштування. Так, за офіційними даними на Волині зареєстровано 1903 родини (3621 особа) [13]. Соціалізація та інтеграція даної категорії осіб у повсякденне життя вимагає об'єднання зусиль усіх органів влади, в тому числі й важливу роль відіграють представники територіальних громад, волонтери, соціальні працівники, а також органи самоорганізації населення. Тому необхідно активізувати зусилля щодо надання первинної допомоги тимчасово переміщеним особам, першочерговим завданням стає просвітницька робота серед переміщених осіб щодо їх знання Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб», мається на увазі інформування про їх права та обов'язки з метою надання їм підтримки та забезпечення їх взаємодії із соціумом на рівних правах та при рівних можливостях.

Висновки. Таким чином, будь-яке реформування в сфері місцевого само-

врядування буде малоефективним без можливості затвердження відповідних рішень самими членами територіальних громад на місцевих референдумах чи безпосередньої участі населення в ініціюванні та обговоренні актуальних соціальних, економічних та інших питань місцевого значення, а будь-яка реформа залишатиметься черговою фасадною реформою, яка

не приживеться на рівні сільських, селищних та міських громад. Тому першочерговим завданням в ході муніципальної реформи є активізація та реанімування механізмів місцевої демократії та самоорганізації населення, які вкрай необхідні для реалізації соціальної функції місцевого самоврядування та її подальшого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баймуратов М.М. Компетенція місцевого самоврядування як онтогносеологічне відображення муніципально-правових відносин / М.М. Баймуратов // Науковий вісник Академії муніципального управління. Збірник наукових праць. Серія «Право». — Випуск 2. — 2012. — С. 83-93.
2. Постовой Н.В. Местное самоуправление: история, теория, практика / Н.В. Постовой. — М.: Издат. дом «Федоров», 1995. — 189 с.
3. Батанов О.В. Сучасні законопроектні ініціативи в сфері муніципальної партисипативної демократії в Україні з позиції теорії муніципалізму / О.В. Батанов, В.В. Кравченко, Х.В. Приходько // Юридичний науковий електронний журнал. — № 3. — 2014. — С. 15-23.
4. Батанов О.В. Сучасний муніципалізм в Україні у контексті інституціоналізації муніципально-правового статусу особи / О.В. Батанов // Науковий вісник Академії муніципального управління. Збірник наукових праць. Серія «Право». — Випуск 2. — 2012. — С. 104-113.
5. Орловський О.С. Регулювання форм локальної демократії статутами територіальних громад / О.С. Орловський // Юридический вестник. — 2009. — № 2. — С. 24-30.
6. Europeans' Engagement in Participatory Democracy. Report [Flash Eurobarometer 373 — TNS Political & Social] / Conducted by TNS Political & Social at the request of the European Commission, Directorate-General for Communication. — 2013. — 63 p.
7. Про загальні збори (конференції) членів територіальної громади за місцем проживання: Проект Закону № 2467 від 24.03.2015 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua>
8. Громадськість Чернігова — за дієвий порядок внесення місцевих ініціатив // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://samoorg.com.ua/blog/2015/04/13>
9. Ставнійчук М.І. Чи відбудеться децентралізація без самоорганізації, громадські лідери обговорили з народними депутатами // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://samoorg.com.ua/blog/2015/04/30>
10. Про органи самоорганізації населення: Проект Закону № 2466 від 24.03. 2015 р. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://w1.c1.rada.gov.ua>
11. Крупник А.С. Роль органів самоорганізації населення у підвищенні якості житлово-комунальних послуг // Сьома всеукраїнська науково-практична конференція з питань самоорганізації населення «Громадський контроль в житлово-комунальній сфері: роль органів самоорганізації населення. Збірник матеріалів». — Львів, 29 — 30 вересня 2012 року / Під ред. А.С. Крупника, Є.Г. Абрамової. — Одеса: ПП «Євродрук», 2012. — 200 с.
12. Громада Миколаєва матиме дієвий механізм участі та контролю у реформуванні житлово-комунального господарства // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://samoorg.com.ua/blog/category/news1/zhkg/>
13. У Луцьку говорили про підтримку адаптації вимушених переселенців // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://samoorg.com.ua/blog/2015/03/20/>

Дробуш І.В.

Развитие социальной функции местного самоуправления в контексте трансформации взаимоотношений территориальных общин, общества и государства: муниципально-правовые проблемы.

Аннотация. В статье анализируются муниципально-правовые проблемы развития социальной функции местного самоуправления в контексте трансформации взаимоотношений территориальных общин, общества и государства. Отмечена необходимость внедрения механизмов непосредственного участия территориальных общин в реализации социальной функции местного самоуправления.

Ключевые слова: территориальная община, местное самоуправление, социальная функция, общее собрание граждан по месту жительства, местная инициатива.

Drobush I.V.

The development of the social function of local government in the context of the transformation of relations between local communities, society and the State municipal-legal issues.

Summary. This article analyzes the municipal-legal problems of the social function of local government in the context of the transformation of relations between local communities, society and the state. The necessity of implementing mechanisms for direct participation of local communities in the implementation of the social function of local government.

Keywords: local community, local government, social function, general meetings of citizens in the community, local initiative.

